

УКРАЇНСЬКА МОВА

Цикл: 3 - 4

Кількість годин : 5

Галузь: мовно-літературна

<p>Назва змістової лінії: ВЗАЄМОДІЄМО УСНО</p> <p>Короткий опис: Змістова лінія в програмі представлена системою проблемних блоків, кожний з яких заданий низкою проблемних питань і групою очікуваних результатів. Набір очікуваних результатів у блоках не повторюється, хоча окремі результати можуть повторюватися. Досягнення очікуваних результатів забезпечується конструюванням нового знання в ході пошуку відповідей на проблемні питання і здійсненням різних видів діяльності з опорою на нове знання.</p>																	
<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За яких умов усна взаємодія стає можливою? 2. Що означає, коли говорять, що люди не вміють спілкуватися? 3. Коли слова не допомагають порозумітися? <p>Перші два тижні навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, спрямовуються на відновлення в учительсько-учнівській спільноті атмосфери прийняття та довіри, що породжує бажання спілкуватися. На цьому етапі приділяється увага роботі з ключовими (опорними) словами у висловленні, зокрема образними висловами. Учні в ході обговорення почутого або презентацій власного досвіду вправляються у виділенні голосом ключових слів і фраз у власному мовленні. При цьому учитель і учні спираються на спеціальні критерії з оцінки мовлення й подальшого його вдосконалення (занадто швидко/повільно; занадто голосно/тихо; повтори слів (речень) зайві/доречні; впевнено/непевнено; емоційно/без емоцій; зоровий контакт зі співбесідником є/відсутній). Також відбувається робота з усвідомлення прийомів заохочення інших до обговорення тієї інформації, що зацікавила, пошуку аргументів для підкріплення власної точки зору в ході дискусії.</p>																	
<p>Опис діяльності</p> <p>Слухання розповіді вчителя або однокласників. Відповідь на питання в ході бесіди. Загальнокласна дискусія. Діалог в парі. Дискусія в малій групі. Сприймання на слух текстів . Відтворення почутого на основі створених або дібраних ілюстрацій. Відтворення почутого на основі створеної мапи думок, піктограм. Створення розповіді про події з власного життя. Створення есе («крісло автора») на актуальні теми. Слухання аудіозапису власного мовлення.</p>																	
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Код</th> <th>Очікувані результати</th> <th>Інструмент оцінювання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4 МОВ 1-1.1-1</td> <td>зважає на ситуації спілкування: враховує умови, учасників, мету</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 1-1.1-2</td> <td>з увагою сприймає усні репліки діалогу, перепитує, уточнює з огляду на ситуацію спілкування</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 1-1.1-4]</td> <td>зіставляє почуте з власним досвідом</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 1-1.5-3</td> <td>визначає позицію мовця</td> <td>Спостереження</td> </tr> </tbody> </table>	Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання	4 МОВ 1-1.1-1	зважає на ситуації спілкування: враховує умови, учасників, мету	Спостереження	4 МОВ 1-1.1-2	з увагою сприймає усні репліки діалогу, перепитує, уточнює з огляду на ситуацію спілкування	Спостереження	4 МОВ 1-1.1-4]	зіставляє почуте з власним досвідом	Спостереження	4 МОВ 1-1.5-3	визначає позицію мовця	Спостереження
Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання															
4 МОВ 1-1.1-1	зважає на ситуації спілкування: враховує умови, учасників, мету	Спостереження															
4 МОВ 1-1.1-2	з увагою сприймає усні репліки діалогу, перепитує, уточнює з огляду на ситуацію спілкування	Спостереження															
4 МОВ 1-1.1-4]	зіставляє почуте з власним досвідом	Спостереження															
4 МОВ 1-1.5-3	визначає позицію мовця	Спостереження															

			(категоричність чи невпевненість; дотримання етикету (ввічливість) чи порушення етикетних норм), аргументовано <i>погоджується</i> з нею або <i>заперечує</i> її		
			4 МОВ 1-1.6-1	<i>вступає і підтримує</i> діалог на теми, пов'язані з важливими для дитини життєвими ситуаціями	Спостереження
			4 МОВ 1-1.6-2	<i>наводить аргументи</i> на захист власної думки та ілюструє її прикладами	Спостереження
		<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коли повторення слів руйнує спілкування, а коли, навпаки, допомагає? 2. Як переказати думку іншого, не спотворивши її? 3. Як запам'ятати почуте? <p>На третьому – восьмому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, увага учнів спрямовується на прийоми «активного слухання», а саме: техніка відлуння, перефразування, резюмування. Техніка відлуння передбачає повторення за співрозмовником його окремих слів чи словосполучень. Вона спонукає співрозмовника продовжувати свою розповідь. Багато хто з учнів несвідомо володіє цією технікою, що проявляється під час слухання ними розповіді про цікаві фільми, книжки, ігри. Допомогти учням усвідомити таку поведінку як прийом спілкування, який допомагає співрозмовнику висловлюватися – важливе завдання цього етапу навчання. Перефразування – це переказ іншими словами того, що сказав співрозмовник, з метою демонстрації уважного слухання і розуміння. Резюмування – узагальнення почутого в цілому чи окремих частин. Уміння резюмувати допомагає оцінити та запам'ятати інформацію, почуту від співбесідника. На даному етапі важливим стає відкриття учнями значущості «Я-висловлювань» у перефразуванні та резюмуванні: «Я правильно тебе розумію, що ...? Я нічого не плутаю?»; «Я думаю, що...», «Я вважаю, що...».</p>			
		<p>Опис діяльності</p> <p>Слухання розповіді вчителя або однокласників. Відповідь на питання вчителя в ході бесіди. Сприймання на слух текстів (зокрема, фрагментів аудіокнижок, аудіовистав). Діалог в парі. Загальнокласна дискусія. Дискусія в малій групі. Створення розповіді про події з власного життя. Створення есе («крісло автора») на актуальні теми. Відтворення почутого на основі створеної мапи думок, піктограм.</p>			
			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 1-1.2-1	<i>перефразовує</i> репліки в діалозі	Спостереження
			4 МОВ 1-1.2-2	<i>передає</i> зміст усного повідомлення (послідовність подій у	Спостереження

				розповіді; перелік ознак в описі; наведені аргументи в міркуванні)	
			4 МОВ 1-1.5-3	<i>визначає</i> позицію мовця (категоричність чи невпевненість; дотримання етикету (ввічливість) чи порушення етикетних норм), аргументовано <i>погоджується</i> з нею або <i>заперечує</i> її	Спостереження
			4 МОВ 1-1.6-1	<i>вступає і підтримує</i> діалог на теми, пов'язані з важливими для дитини життєвими ситуаціями	Спостереження
			4 МОВ 1-1.6-2	<i>наводить аргументи</i> на захист власної думки та ілюструє її прикладами	Спостереження
			4 МОВ 1-1.1-3	<i>обговорює</i> усне повідомлення в парі або групі для пошуку додаткових аргументів або спростування наведених	Спостереження
			<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи варто піклуватися про правильну вимову слів, якщо тебе розуміють? 2. Як емоції допомагають нам спілкуватися? 3. Чому в розмовах на думку спадають прочитані книжки або переглянуті фільми? 4. Чому говорять, що словом можна «поранити й вилікувати»? <p>На дев'ятому – шістнадцятому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, продовжується робота з прийомами «активного слухання». Учні під час спілкування в групах вправляються в резюмуванні. Учитель спрямовує увагу учнів на дотриманні норм літературної вимови (наголос в словах, особливості вимови звуків [е], [и] у ненаголошених складах, особливості вимови приголосних, наприклад, коли має відбутися стик свистячого та шиплячого приголосного тощо). Серед функцій в груповій роботі запроваджується функція спостерігача за мовленням. Розширюються критерії з оцінки мовлення для подальшого його вдосконалення (занадто швидко/повільно; занадто голосно/тихо; повтори слів (речень) зайві/доречні; впевнено/невпевнено; емоційно/без емоцій; зоровий контакт зі співбесідником є/відсутній, правильна вимова слів/неправильна). Для оцінювання власного мовлення учні також використовують аудіозапис. Розпочинається робота з передбачення впливу того чи іншого висловлення, твору на власні емоції або емоції інших людей. («Словом можна вбити й оживити, поранити і вилікувати, посіяти тривогу й безнадію і одухотворити, розсіяти сумнів і засмутити, викликати посмішку і сльози, породити віру в людину і посіяти зневіру, надихнути на працю і скувати сили душі...», В.</p>		

		Сухомлинський). На даному етапі навчання обговорюється, чому в спілкуванні часто виникає бажання поради комусь прочитану книжку або переглянутий фільм, яка роль емоцій у виникненні такого бажання.
		Опис діяльності
		Слухання розповіді учителя або однокласників. Відповідь на питання вчителя в ході бесіди. Сприймання на слух текстів (зокрема, фрагментів аудіокнижок, аудіовистав). Діалог в парі. Загальнокласна дискусія. Дискусія в малій групі. Створення розповіді про події з власного життя. Створення есе («крісло автора»). Відтворення почутого на основі створеної мапи думок, піктограм. Слухання аудіозапису власного мовлення.
		Код Очікувані результати Інструмент оцінювання
		4 МОВ 1-1.1-3 <i>обговорює</i> усне повідомлення в парі або групі для пошуку додаткових аргументів або спростування наведених
		4 МОВ 1-1.5-3 <i>визначає</i> позицію мовця (категоричність чи невпевненість; дотримання етикету (ввічливість) чи порушення етикетних норм), аргументовано погоджується з нею або заперечує її
		4 МОВ 1-1.6-2 <i>наводить аргументи</i> на захист власної думки та ілюструє її прикладами
		4 МОВ 1-1.6-5 <i>дотримується правил літературної вимови</i> у власному висловлюванні
		4 МОВ 1-1.6-6 <i>створює</i> власне висловлення на основі почутого/ побаченого/ прочитаного
		4 МОВ 1-1.8-1 <i>передбачає й описує</i> свої емоції та емоції співрозмовника, коли пропонує для читання або перегляду книгу, фільм, гру тощо
		Проблемні питання 1. Чи кожний має власну думку? 2. Як емоції можуть заважати спілкуватися?

3. Чи є щось спільне в діалогах на різні теми?

4. Чим корисне слухання аудіокнижок та аудіовистав?

На **сімнадцятому – двадцять шостому** тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, учитель спрямовує увагу учнів на особливості поведінки співбесідників в ситуації дискусії, на ознаки толерантної поведінки (право іншого на власну думку, керування власними емоціями, аргументованість власного висловлення тощо). Учні на попередніх етапах навчання отримали вже чималий досвід дискусій, як у малій групі, так і загальнокласних з опорою на графічний організатор. Учні вчаться наводити аргументи за захист власної позиції, але й одночасно передбачати контраргументи іншого учасника діалогу. Учні звертають увагу на етапи будь-якої взаємодії: встановлення, продовження чи завершення контакту між учасниками спілкування. Продовжується робота з формування контролю за власним мовленням. Учитель спрямовує увагу учнів на дотримання норм літературної вимови (наголос в словах, особливості вимови звуків [e], [и] у ненаголошених складах, особливості вимови приголосних у префіксах з-/с, роз-, без-). Учитель сприяє тому, щоб функція спостерігача за мовленням у груповій роботі була опанована поступово кожним з учнів. На даному етапі навчання учитель ініціює учнів використовувати різні графічні засоби (піктограми, асоціативні схеми тощо) для фіксації виокремленої інформації з почутого. Учні продовжують використовувати аудіозапис власного мовлення для формувального оцінювання (самооцінювання). Продовжується робота зі сприймання на слух виразного мовлення (читання, фрагменти з аудіовистав тощо).

Опис діяльності

Слухання розповіді учителя або однокласників. Відповідь на питання вчителя в ході бесіди. Сприймання на слух текстів (зокрема, фрагментів аудіокнижок, аудіовистав). Діалог в парі. Загальнокласна дискусія. Дискусія в малій групі. Створення розповіді про події з власного життя. Створення есе («крісло автора»). Відтворення почутого на основі створеної мапи думок, піктограм, асоціативних схем, таблиць. Слухання аудіозапису власного мовлення. Гра «Аргументи й контраргументи».

			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 1-1.1-4	<i>зіставляє</i> почуте з власним досвідом	Спостереження
			4 МОВ 1-1.2-4	<i>передає</i> зміст повідомлення за допомогою асоціативних схем, таблиць	Спостереження
			4 МОВ 1-1.4-2	<i>визначає</i> головну думку тексту	Спостереження
			4 МОВ 1-1.5-1	<i>висловлює</i> своє ставлення до усного повідомлення (наприклад, прагнення спростувати або шукати додаткові аргументи на захист)	Спостереження
			4 МОВ 1-1.6-2	<i>наводить аргументи</i>	Спостереження

			на захист власної думки та ілюструє її прикладами		
			4 МОВ 1-1.6-5	дотримується правил літературної вимови у власному висловлюванні	Спостереження
			4 МОВ 1-1.8-2	доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету, зважає на різні види тональності (звичайна, фамільярна, вульгарна)	Спостереження
<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке «мова ворожнечі»? 2. Чи можливе спілкування за наявності розбіжності інтересів? 3. Що означає «уміти спілкуватися»? <p>На двадцять сьомому – тридцять п'ятому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, учитель спрямовує увагу учнів на подальше дослідження бар'єрів, які можуть виникати в процесі спілкування. На попередніх етапах навчання учні вже звертали увагу на роль емоцій в спілкуванні, тобто що невміння керувати власними емоціями може стати перешкодою в комунікації (<i>емоційний бар'єр</i>). Також багато уваги було приділено <i>бар'єру взаєморозуміння</i>, коли обоє співбесідників або один з них говорить невиразно, надто швидко, нечітко або вживає велику кількість слів або звуків-паразитів. Тепер учитель розширює уявлення учнів про комунікативні бар'єри, звертаючи увагу на наявність інколи деякої упередженості щодо співрозмовника (<i>бар'єр відносин</i>), коли йдеться про вороже ставлення, недовіру до того хто говорить, а потім — і до інформації, яку він передає. Учні продовжують вдосконалювати свої вміння встановлювати, продовжувати та завершувати взаємодію між учасниками спілкування, контролювати власне мовлення і дотримуватися норм літературної вимови в ситуаціях спільної взаємодії, коли спілкування спрямоване на врегулювання спільних проблем та рішення загальних цілей (навчання, спільна праця тощо). Продовжується робота зі сприймання на слух виразного мовлення (читання, фрагменти з аудіовистав тощо).</p>					
<p>Опис діяльності</p> <p>Слухання розповіді учителя або однокласників. Відповідь на питання вчителя в ході бесіди. Сприймання на слух текстів (зокрема, фрагментів аудіокнижок, аудіовистав). Діалог в парі. Загальнокласна дискусія. Дискусія в малій групі. Створення розповіді про події з власного життя. Створення есе («крісло автора»). Відтворення почутого на основі створеної мапи думок, піктограм, асоціативних схем, таблиць. Слухання аудіозапису власного мовлення. Гра «Аргументи й контраргументи».</p>					
			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 1-1.1-1	зважає на ситуації спілкування: враховує умови, учасників, мету	Спостереження

			4 МОВ 1-1.4-3	<i>зіставляє</i> тему і головну думку усного повідомлення з власними спостереженнями, поведінкою, досвідом	Спостереження
			4 МОВ 1-1.5-1	<i>висловлює</i> своє ставлення до усного повідомлення (наприклад, прагнення спростувати або шукати додаткові аргументи на захист)	Спостереження
			4 МОВ 1-1.6-5	<i>дотримується правил літературної вимови</i> у власному висловлюванні	Спостереження
			4 МОВ 1-1.7-1	<i>добирає</i> словесні й несловесні засоби спілкування з огляду на мету та умови спілкування, враховуючи наявність варіантів	Спостереження
			4 МОВ 1-1.8-2	<i>доречно використовує</i> у власному мовленні формули мовленнєвого етикету, зважає на різні види тональності (звичайна, фамільярна, вульгарна)	Спостереження
<p>Назва змістової лінії: ЧИТАЄМО</p> <p>Короткий опис: Змістова лінія в програмі представлена паралельними напрямками роботи: 1) удосконалення володіння українською мовою шляхом наслідування найкращих літературних зразків; 2) розвиток наскрізного вміння читати з розумінням; 3) аналіз художньої форми (художнє слово, композиція твору тощо); 4) творчість (створення образу мовними засобами). Програма будується як система проблемних блоків. набір очікуваних результатів у блоках не повторюється, хоча окремі результати можуть повторюватися. Досягнення очікуваних результатів забезпечується конструюванням нового знання в ході пошуку відповідей на проблемні питання і здійсненням різних видів діяльності з опорою на нове знання.</p>					
			<p>Проблемні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що спонукає людей читати? 2. Коли читання може замінити подорож? 3. Чим виразне читання схоже на пісню або танець? <p>Перші два тижні навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, є важливим для відновлення форм роботи з текстом на уроках, опанованих у попередній навчальний період (1 – 2 класи). Йдеться про вміння: 1) передбачати зміст тексту за заголовком, обкладинкою</p>		

		<p>ілюстраціями та читати вголос ; 2) визначати тему тексту та пов'язувати інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; 3) обмінюватися емоціями; 4) висловлювати власні вподобання щодо змісту прочитаних творів, літературних персонажів; 5) обирати книжку для читання, пояснюючи власний вибір; 6) на основі тексту малювати/добирати ілюстрації, фіксувати інформацію графічно; 7) експериментувати з текстом та розгорнути пошукову діяльність , досліджувати його особливості; створювати образ (пантоміма, малюнок, ліплення тощо) на основі прослуханого (прочитаного) тексту . Також важливо , щоб учитель ініціював учнів запам'ятовували окремі слова, фрази, уривки, цілі невеликі твори, які сподобалися, а також спостерігали, як читають інші (учитель, запрошені старшокласники, більш умілі однокласники).</p>																		
		<p>Опис діяльності Читання художніх творів, науково-популярних текстів, текстів з щоденного життя вголос (або мовчки, за бажанням). Обговорення прочитаного тексту. Добір потрібної інформації з тексту (вибіркове читання). Вибір тексту (книжки) для читання. Створення образу (пантоміма, драматизація, малювання, ліплення тощо). Пошук в тексті художніх засобів. Ігри з римою. Експеримент з текстом. Декламування улюблених віршів. Виразне читання. Читання в ролях.</p>																		
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Код</th> <th>Очікувані результати</th> <th>Інструмент оцінювання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4 МОВ 2-2.1-1</td> <td><i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту на основі заголовка, ключових слів, анотації, невербальної інформації (ілюстрації, таблиці, схеми, графіки тощо)</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 2-2.1-9</td> <td><i>зіставляє</i> прочитане із власним життєвим досвідом</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 2-2.2-2</td> <td><i>виділяє</i> ключові слова та <i>пояснює</i>, як вони допомагають зрозуміти зміст тексту</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 2-2.3-1</td> <td><i>описує</i> свої емоції, пережиті під час читання художнього твору, <i>наводить приклади</i> вчинків персонажів, які викликали відповідні емоції</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 2-2.4-1</td> <td><i>оцінює</i> правдоподібність описаних подій і тверджень із тексту, спираючись на свої уявлення про світ і власний досвід</td> <td>Спостереження</td> </tr> </tbody> </table>	Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання	4 МОВ 2-2.1-1	<i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту на основі заголовка, ключових слів, анотації, невербальної інформації (ілюстрації, таблиці, схеми, графіки тощо)	Спостереження	4 МОВ 2-2.1-9	<i>зіставляє</i> прочитане із власним життєвим досвідом	Спостереження	4 МОВ 2-2.2-2	<i>виділяє</i> ключові слова та <i>пояснює</i> , як вони допомагають зрозуміти зміст тексту	Спостереження	4 МОВ 2-2.3-1	<i>описує</i> свої емоції, пережиті під час читання художнього твору, <i>наводить приклади</i> вчинків персонажів, які викликали відповідні емоції	Спостереження	4 МОВ 2-2.4-1	<i>оцінює</i> правдоподібність описаних подій і тверджень із тексту, спираючись на свої уявлення про світ і власний досвід	Спостереження
Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання																		
4 МОВ 2-2.1-1	<i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту на основі заголовка, ключових слів, анотації, невербальної інформації (ілюстрації, таблиці, схеми, графіки тощо)	Спостереження																		
4 МОВ 2-2.1-9	<i>зіставляє</i> прочитане із власним життєвим досвідом	Спостереження																		
4 МОВ 2-2.2-2	<i>виділяє</i> ключові слова та <i>пояснює</i> , як вони допомагають зрозуміти зміст тексту	Спостереження																		
4 МОВ 2-2.3-1	<i>описує</i> свої емоції, пережиті під час читання художнього твору, <i>наводить приклади</i> вчинків персонажів, які викликали відповідні емоції	Спостереження																		
4 МОВ 2-2.4-1	<i>оцінює</i> правдоподібність описаних подій і тверджень із тексту, спираючись на свої уявлення про світ і власний досвід	Спостереження																		

			4 МОВ 2-2.6-1	<i>добирає та створює ілюстративний матеріал до художнього тексту</i>	Спостереження
			4 МОВ 2-2.7-1	<i>переробляє прочитаний твір: вводить нових персонажів, змінює події або їх час, змінює оповідача тощо</i>	Спостереження
		<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яку інформацію можна отримати з книжки, яка видана невідомою мовою? 2. Чому говорять, що письменники зберігають мову? 3. Які тексти допомагають дізнаватися про минуле: тексти науковців чи письменників? 4. Чи відрізняються сучасні колискові від тих, що співали дітям у минулому? <p>На третьому – восьмому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, учні розширюють свої уявлення про елементи книжки та їхнє призначення: обкладинка, титульна сторінка, ілюстрації, зміст, анотація тощо. Продовжується робота, розпочата на попередніх етапах, з мовою художнього твору. Увага приділяється словам автора та персонажів (порівняння, метафори тощо, без уведення термінів), прямому і переносному значенню слів у художньому тексті. З метою залучення учнів в процес інтерпретації художнього тексту використовуються завдання на виразне читання, драматизацію, читання в ролях, творчий переказ, створення власного тексту за аналогією, продовження тексту. Учитель підтримує використання учнями у власному мовленні окремих слів, фраз з прочитаних текстів, запам'ятовування ними віршів або уривків з прозових творів, які сподобалися.</p>			
			Опис діяльності	<p>Читання художніх творів, науково-популярних текстів, текстів з щоденного життя вголос (або мовчки, за бажанням). Обговорення прочитаного тексту. Добір потрібної інформації з тексту (вибіркове читання). Вибір тексту (книжки) для читання. Створення образу (пантоміма, драматизація, малювання, ліплення тощо). Ігри з римою. Декламування улюблених віршів. Виразне читання. Читання в ролях. Пошук в тексті художніх засобів. Експеримент з текстом.</p>	
			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 2-2.1-1	<i>прогнозує орієнтовний зміст тексту на основі заголовка, ключових слів, анотації, невербальної інформації (ілюстрації, таблиці, схеми, графіки тощо)</i>	Спостереження
			4 МОВ 2-2.1-9	<i>зіставляє прочитане із власним життєвим досвідом</i>	Спостереження

			4 МОВ 2-2.1-4	<i>ставить запитання різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача</i>	Спостереження
			4 МОВ 2-2.1-5	<i>знаходить у тексті відповіді на поставлені запитання</i>	Спостереження
			4 МОВ 2-2.4-4	<i>визначає роль елементів форми (слова автора, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови) для розуміння змісту</i>	Спостереження
			4 МОВ 2-2.7-1	<i>переробляє прочитаний твір: уводить нових персонажів, змінює події або їх час, змінює оповідача тощо</i>	Спостереження
		<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як письменники перетворюють звичайні речі на незвичайні? 2. Як письменники перетворюють кольори в людські емоції? 3. Чи всі казки чарівні? 4. Чим чарівна казка відрізняється від притчі? 5. Чи бувають вірші солодкими? <p>На дев'ятому – шістнадцятому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, в аналізі тексту крім місця і часу подій, персонажів (мотиви поведінки, причини переживань та емоцій, стосунки між персонажами), увага приділяється елементам сюжету: зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка. Учитель ініціює та підтримує обмін власними емоціями в процесі обговорення прочитаного, інтеграцію з власним досвідом, висловлення власних вподобань щодо змісту прочитаних творів, літературних персонажів. Учні весь час вдосконалюються в здійсненні вибору книжки для читання, поясненні підстав такого вибору. Розширюється уявлення учнів про жанри (наприклад, учні знайомляться з видами казок, обговорюють особливості притчі тощо). Продовжується робота мовою художнього твору (епітети, порівняння, метафори тощо, без уведення термінів, слова в прямому і переносному значенні). Учитель підтримує використання учнями у власному мовленні окремих слів, фраз з прочитаних текстів, запам'ятовування ними віршів або уривків з прозових творів, які сподобалися. У процесі інтерпретації художнього тексту використовуються завдання на виразне читання, створення власного тексту за аналогією тощо</p>			
		<p>Опис діяльності</p> <p>Читання художніх творів, науково-популярних текстів, текстів з щоденного життя вголос (або мовчки, за бажанням). Обговорення прочитаного. Добір потрібної інформації з тексту (вибіркове читання). Вибір тексту (книжки) для читання. Створення образу (пантоміма, драматизація, малювання, ліплення тощо). Ігри з римою. Декламування улюблених віршів. Виразне читання. Читання в ролях. Творчий переказ. Пошук в тексті художніх засобів. Експеримент з текстом. Визначення елементів сюжету.</p>			

			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 2-2.1-1	<i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту на основі заголовка, ключових слів, анотації, невербальної інформації (ілюстрації, таблиці, схеми, графіки тощо)	Спостереження
			4 МОВ 2-2.1-4	<i>ставить запитання</i> різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача	Спостереження
			4 МОВ 2-2.1-5	<i>знаходить</i> у тексті відповіді на поставлені запитання	Спостереження
			4 МОВ 2-2.1-8	<i>установлює</i> послідовність дій персонажів художніх творів	Спостереження
			4 МОВ 2-2.1-9	<i>зіставляє</i> прочитане із власним життєвим досвідом	Спостереження
			4 МОВ 2-2.2-3	<i>виявляє</i> зв'язки в текстах: між окремими частинами тексту, між частинами тексту і темою або головною думкою	Спостереження
			4 МОВ 2-2.4-4	<i>визначає</i> роль елементів форми (слова автора, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови) для розуміння змісту	Спостереження
			4 МОВ 2-2.7-2	<i>створює</i> власний художній текст, наслідуючи сюжетні та стильові особливості прочитаного тексту	Спостереження
		<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чому письменники інколи починають розповідь про події з кінця? 2. Що приховує автор від читача? 3. Чи завжди невідоме є незнайомим? 4. Чи може в тексті бути щось невидимим? 5. Чи можна довіряти науково-популярним текстам? <p>На сімнадцятому – двадцять шостому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, продовжується робота з</p>			

		<p>елементами сюжету: зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка. Учні звертають увагу на те, що послідовність подій в художньому творі може відповідати тому, як ці події розгортаються в житті (хронологічний розвиток подій, без уживання терміну), а може й не відповідати (наприклад, ретроспективний розвиток подій, без уживання терміну). Учні вдосконалюються в умінні відрізняти знайому та нову (невідому) інформацію в текстах, звертаючи увагу на те, що невідома інформація може бути пов'язана з досить знайомими фактами і тому часто для читача може не сприйматися як нова. На цьому етапі навчання також уже можна почати обговорювати очевидну та приховану інформацію в текстах, наприклад, звертаючи увагу на те, що письменник знає більше, ніж читач з самого початку твору, але не поспішає викладати усю інформацію. Також важливим є формування в учнів уміння перевіряти достовірність інформації, поданої у науково-популярних текстах. Продовжується робота з інтеграції прочитаного у власний досвід, а також на оцінювання мотивів поведінки, причин переживань та емоцій, стосунки між персонажами з позицій власного досвіду. Учні вдосконалюються у декламуванні улюблених віршів, виразному читанні уривків прозових творів. Продовжується робота, розпочата на попередніх етапах, з мовою художнього твору, з експериментування з текстом.</p>																					
		<p>Опис діяльності Читання художніх творів, науково-популярних текстів, текстів з щоденного життя вголос (або мовчки, за бажанням). Обговорення прочитаного тексту. Добір потрібної інформації з тексту (вибіркове читання). Вибір тексту (книжки) для читання. Створення образу (пантоміма, драматизація, малювання, ліплення тощо). Ігри з римою. Декламування улюблених віршів. Виразне читання. Читання в ролях. Пошук в тексті художніх засобів. Творчий переказ. Експеримент з текстом. Визначення елементів сюжету.</p>																					
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Код</th> <th>Очікувані результати</th> <th>Інструмент оцінювання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4 МОВ 2-2.2-1</td> <td>виявляє в тексті неочевидну інформацію, узагальнює її</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 2-2.1-4</td> <td>ставить запитання різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 2-2.1-5</td> <td>знаходить у тексті відповіді на поставлені запитання</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 2-2.1-8</td> <td>установлює послідовність дій персонажів художніх творів</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 2-2.1-9</td> <td>зіставляє прочитане із власним життєвим досвідом</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 2-2.4-2</td> <td>висловлює свій погляд на предмет обговорення</td> <td>Спостереження</td> </tr> </tbody> </table>	Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання	4 МОВ 2-2.2-1	виявляє в тексті неочевидну інформацію, узагальнює її	Спостереження	4 МОВ 2-2.1-4	ставить запитання різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача	Спостереження	4 МОВ 2-2.1-5	знаходить у тексті відповіді на поставлені запитання	Спостереження	4 МОВ 2-2.1-8	установлює послідовність дій персонажів художніх творів	Спостереження	4 МОВ 2-2.1-9	зіставляє прочитане із власним життєвим досвідом	Спостереження	4 МОВ 2-2.4-2	висловлює свій погляд на предмет обговорення	Спостереження
Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання																					
4 МОВ 2-2.2-1	виявляє в тексті неочевидну інформацію, узагальнює її	Спостереження																					
4 МОВ 2-2.1-4	ставить запитання різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача	Спостереження																					
4 МОВ 2-2.1-5	знаходить у тексті відповіді на поставлені запитання	Спостереження																					
4 МОВ 2-2.1-8	установлює послідовність дій персонажів художніх творів	Спостереження																					
4 МОВ 2-2.1-9	зіставляє прочитане із власним життєвим досвідом	Спостереження																					
4 МОВ 2-2.4-2	висловлює свій погляд на предмет обговорення	Спостереження																					

			(тему, головну думку, висновки тощо)	
			4 МОВ 2-2.4-3	оцінює надійність джерела інформації, обґрунтованість висновків
			4 МОВ 2-2.7-2	створює власний художній текст, наслідуючи сюжетні та стильові особливості прочитаного тексту
			<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яку інформацію можна отримати зі звичайного касового рахунку або електронного листа? 2. У чому може допомогти план прочитаного тексту? 3. Чи можна перелічити усі книжки про дружбу? 4. У чому користь від читання? <p>На двадцять сьомому - тридцять п'ятому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, продовжується робота з елементами сюжету : зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка та композицією (хронологічний або ретроспективний розвиток подій, без уживання терміну). Наряду з художніми текстами увага приділяється інформаційним та інструктивним текстам (рахунки, запрошення, листи, зокрема електронні, анкети, зокрема онлайніві, інструкції, пам'ятки, оголошення тощо). Учні вчаться виокремлювати значущу інформацію з даних текстів. Також звертається увага учнів на те, як інформаційні та інструктивні тексти стають елементами літературних творів і впливають на розуміння змісту прочитаного. Розширюються відомості учнів про українських та зарубіжних дитячих письменників, їхні твори . Увага приділяється наявності спільної тематики в творах різних авторів. Учні, маючи вже достатній досвід з визначення частин тексту, виділення послідовності подій вчаться фіксувати структуру текстів подібної тематики у вигляді плану та порівнювати тексти на основі таких планів. Важливою залишається робота з інтеграції прочитаного у власний досвід, а також на оцінювання мотивів поведінки, причин переживань та емоцій, стосунки між персонажами з позицій власного досвіду. Учитель підтримує використання учнями у власному мовленні окремих слів, фраз з прочитаних текстів, запам'ятовування ними віршів або уривків з прозових творів, які сподобалися. Продовжується робота, розпочата на попередніх етапах, з мовою художнього твору, з експериментування з текстом.</p>	
			<p>Опис діяльності</p> <p>Читання художніх творів, науково-популярних текстів, текстів з щоденного життя вголос (або мовчки, за бажанням). Обговорення прочитаного тексту. Добір потрібної інформації з тексту (вибіркове читання). Вибір тексту (книжки) для читання. Створення образу (пантоміма, драматизація, малювання, ліплення тощо). Ігри з римою. Декламування улюблених віршів. Виразне читання. Читання в ролях. Творчий переказ. Пошук в тексті художніх засобів. Експеримент з текстом. Визначення елементів сюжету. Складання плану тексту.</p>	

			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 2-2.2-1	<i>виявляє</i> в тексті неочевидну інформацію, узагальнює її	Спостереження
			4 МОВ 2-2.1-8	<i>установлює</i> послідовність дій персонажів художніх творів	Спостереження
			4 МОВ 2-2.1-9	<i>зіставляє</i> прочитане із власним життєвим досвідом	Спостереження
			4 МОВ 2-2.4-2	<i>висловлює</i> свій погляд на предмет обговорення (тему, головну думку, висновки тощо)	Спостереження
			4 МОВ 2-2.4-3	<i>оцінює</i> надійність джерела інформації, обґрунтованість висновків	Спостереження
			4 МОВ 2-2.6-2	<i>складає план</i> тексту	Спостереження
			4 МОВ 2-2.7-1	<i>переробляє</i> прочитаний твір: вводить нових персонажів, змінює події або їх час, змінює оповідача тощо	Спостереження
		<p>Назва змістової лінії або тема: ВЗАЄМОДІЄМО ПИСЬМОВО</p> <p>Короткий опис: Змістова лінія в програмі представлена паралельними напрямками роботи: 1) робота з усвідомлення комунікативної функції писемного мовлення (адресат, мета, ситуація, засоби); 2) робота з формування умінь редагувати написане. Програма будується як система проблемних блоків, у кожному з яких представлені проблемні питання до обох напрямків роботи. Набір очікуваних результатів у блоках не повторюється, хоча окремі результати можуть повторюватися. Досягнення очікуваних результатів забезпечується конструюванням нового знання в ході пошуку відповідей на проблемні питання і здійсненням різних видів діяльності з опорою на нове знання.</p>			
		<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи може людина розучитися писати? 2. Чи може зникнути рукописне письмо? 3. Чи важливо уміти швидко писати? <p>Перший - другий тижні навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, дозволяють учням відновити ті вміння з письма, які вони опанували за попередній період навчання (1 – 2 клас) . Йдеться про такі вміння, як запис окремих слів та висловлювань від руки або за допомогою клавіатури; добір відповідного шрифту та його розміру; редагування власного тексту за допомогою учителя або однокласників; здійснення дії контролю за письмом і, у разі утруднень, використання орфографічного словника або звернення по допомогу до дорослого; вміння</p>			

		записувати текст під диктування або списувати його з орфографічного зразку. На даному етапі важливо пригадати як написання усіх рукописних букв, так і найпоширеніших смайлів, обговорити особливості розкладки букв на клавіатурі. Також важливо пригадати з учнями правила оформлення висловлення на письмі (велика буква на початку, розділові знаки в кінці); роль переносу слова та правила переносу, роль абзаців у тексті. Для того, щоб учні позитивно ставилися до вдосконалення дії письма, необхідно: 1) мотивувати учнів на здійснення дії письма; 2) сприяти тому, щоб, виконуючи письмові роботи на додаткових аркушах, а не в зошиті, учні вибирали шрифт, його розмір, колір; 3) ініціювати учнів здійснювати самоконтроль та самооцінку щодо власного письма); 4) створювати умови для використання цифрових пристроїв під час здійснення дії письма; 5) сприяти позитивному налаштуванню учнів на обмін письмовими роботами в парі з метою отримання зворотного зв'язку.															
		<p>Опис діяльності</p> <p>Створення письмових повідомлень (лист, записка, оголошення, пам'ятка, інструкція, розповідь про події тощо). Піктограми. Створення елементарних письмових повідомлень за допомогою цифрових пристроїв (наприклад, смс або коментар у захищеній онлайнівій спільноті). Взаємоперевірка виконання роботи в парі (на основі заданого зразку). Запис слів та речень під диктування (слова, у яких вимова відповідає написанню). Відтворення орфографічного зразку («списування»). Редагування тексту з допомогою учителя. Редагування тексту в парі. Робота з орфографічним словником.</p>															
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Код</th> <th>Очікувані результати</th> <th>Інструмент оцінювання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4 МОВ 3-3.1-1</td> <td><i>записує</i> текст (від руки чи за допомогою клавіатури – за потреби) в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 3-3.1-3</td> <td><i>створює</i> тексти зі щоденного життя (запрошення, оголошення, афіші тощо) з дотриманням типових ознак жанру</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 3-3.1-7</td> <td><i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби звертається до словників</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 3-3.2-2</td> <td><i>використовує</i> відповідні емотикони для вираження особистих емоцій</td> <td>Спостереження</td> </tr> </tbody> </table>	Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання	4 МОВ 3-3.1-1	<i>записує</i> текст (від руки чи за допомогою клавіатури – за потреби) в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел	Спостереження	4 МОВ 3-3.1-3	<i>створює</i> тексти зі щоденного життя (запрошення, оголошення, афіші тощо) з дотриманням типових ознак жанру	Спостереження	4 МОВ 3-3.1-7	<i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби звертається до словників	Спостереження	4 МОВ 3-3.2-2	<i>використовує</i> відповідні емотикони для вираження особистих емоцій	Спостереження
Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання															
4 МОВ 3-3.1-1	<i>записує</i> текст (від руки чи за допомогою клавіатури – за потреби) в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел	Спостереження															
4 МОВ 3-3.1-3	<i>створює</i> тексти зі щоденного життя (запрошення, оголошення, афіші тощо) з дотриманням типових ознак жанру	Спостереження															
4 МОВ 3-3.1-7	<i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби звертається до словників	Спостереження															
4 МОВ 3-3.2-2	<i>використовує</i> відповідні емотикони для вираження особистих емоцій	Спостереження															

			4 МОВ 3-3.3-3	обговорює письмові роботи (власні й однокласників) у парі, малій групі, відзначає позитивні характеристики	Спостереження
			<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи є щось спільне між літописцем минулих часів та сучасним та блогером?? 2. Як стати вправним шукачем орфограм? 3. Як вітальна листівка або онлайн-повідомлення передають енергію? <p>На третьому - шістнадцятому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, учням пропонується особливий запис слова з позначенням наявних орфограм – так зване «письмо з ризиками» (наприклад, в_есна). Продовжується робота з розширення уявлень про роль розділових знаків в позначенні висловлення на письмі. Якщо на попередньому етапі навчання увага приділялася використанню крапки, знаку питання або знаку оклику в кінці речення, то тепер учні з'ясовують використання на письмі таких розділових знаків як тире, кома. Учні послуговуються певними правилами для розстановки розділових знаків (наприклад, кома в реченнях зі сполучниками <i>а, але</i>). Учні вправляються в записі слів та речень під диктування, використовуючи «письмо з ризиками». Продовжується робота з редагування власного тексту за допомогою учителя або однокласників.</p>		
			<p>Опис діяльності</p> <p>Створення письмових повідомлень (лист, записка, оголошення, пам'ятка, розповідь про події тощо). Піктограми. Створення елементарних письмових повідомлень за допомогою цифрових пристроїв (наприклад, смс або коментар в захищеній онлайнівій спільноті). Взаємоперевірка виконання роботи в парі (на основі заданого зразку). Запис слів та речень під диктування з позначенням орфограм (письмо з ризиками). Відтворення орфографічного зразку («списування»).</p>		
			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 3-3.1-1	записує текст (від руки чи за допомогою клавіатури – за потреби) в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел	Спостереження
			4 МОВ 3-3.1-3	створює тексти зі щоденного життя (запрошення, оголошення, афіші тощо) з дотриманням типових ознак жанру	Спостереження
			4 МОВ 3-3.1-7	оформлює власне висловлення зрозуміло,	Спостереження

				дотримуючись норм літературної мови, за потреби звертається до словників	
			4 МОВ 3-3.2-1	<i>створює</i> повідомлення для Інтернет-спілкування, дотримуючись норм етикету онлайн-спілкування (нетикету)	Спостереження
			4 МОВ 3-3.3-3	<i>обговорює</i> письмові роботи (власні й однокласників) у парі, малій групі, відзначає позитивні характеристики	Спостереження
			<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чому для одного алфавіту існує безліч шрифтів? 2. Чи треба вміти писати без помилок, якщо існує текстовий редактор? 3. Чи існують правила спілкування в Інтернеті? <p>На сімнадцятому - тридцять п'ятому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, продовжується робота зі створення письмових повідомлень (лист, записка, оголошення, пам'ятка, розповідь про події тощо). Учителю підтримує використання різних шрифтів в оформленні письмового повідомлення, ініціює вправлення учнів в удосконаленні каліграфічних умінь. Але одночасно збільшується частка завдань з використанням цифрових пристроїв. Увага учнів привертається до функції «перевірка орфографії» на цифрових пристроях. У процесі запису учні використовують «письмо з ризиками» на позначенням наявних орфограм у разі, коли відразу не можуть дібрати перевірку або не пам'ятають, як пишеться дане слово. Учні послуговуються відомими правилами для оформлення висловлення на письмі, певними правилами розстановки розділових знаків (наприклад, кома в реченнях зі сполучниками а, але). Учні вправляються в записі слів та речень під диктування, використовуючи «письмо з ризиками». Продовжується робота з редагування власного тексту за допомогою учителя або однокласників.</p>		
			<p>Опис діяльності</p> <p>Створення письмових повідомлень (лист, записка, оголошення, пам'ятка, розповідь про події тощо). Створення елементарних письмових повідомлень за допомогою цифрових пристроїв (наприклад, смс або коментар в захищеній онлайн-спільноті). Взаємоперевірка виконання роботи в парі (на основі заданого зразку). Запис слів та речень під диктування з позначенням орфограм у словах ризиками. Відтворення орфографічного зразку («списування»).</p>		
			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 3-3.1-2	створює самостійне письмове висловлення (розповідь, опис,	Спостереження

			міркування) на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата	
		4 МОВ 3-3.1-7	<i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби звертається до словників	Спостереження
		4 МОВ 3-3.2-1	створює повідомлення для Інтернет-спілкування, дотримуючися норм етикету онлайн-спілкування (нетикету)	Спостереження
		4 МОВ 3-3.3-2	<i>удосконалює</i> власний письмовий текст, знаходить і виправляє помилки, редагує зміст тексту	Спостереження
<p>Назва змістової лінії або тема: ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА</p> <p>Короткий опис: Змістова лінія в програмі 3 класу представлена проблемними блоками. У кожному з них запропоновані проблемні питання та набір очікуваних результатів. Досягнення очікуваних результатів забезпечується конструюванням нового знання в ході пошуку відповідей на проблемні питання і здійсненням різних видів діяльності з опорою на нове знання.</p>				
<p>Проблемні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи можна уникнути вибору і встигати все? 2. Чи є цінність у власних аудіозаписах? 3. Чому не зник живопис, коли з'явилися світлини? 4. Чим фотографія відрізняється від плакату? 5. Про що може повідомити трейлер до мультфільму? 6. Чи зникне паперова книжка з появою електронної? 7. Чому можливий мультфільм без слів? 8. Перегляд фільмів або мультфільмів – поглинач людської енергії чи джерело? <p>У першому півріччі навчання у 3-му класі продовжується робота, розпочата на попередньому етапі навчання (1 - 2 кл.), з визначення мети та адресата простих медіатекстів (усна реклама, аудіокнига, мультфільм) і розв'язуються визначені проблемні питання. Сучасне життя школяра насичене грою в різні ігри на цифрових пристроях, переглядом кінофільмів та мультфільмів, читанням книжок, коміксів, переглядом реклами, світлин тощо. Допомогти учням робити свідомий і відповідальний вибір серед усього, що є в медіа просторі - важливе завдання школи, пов'язане з розвитком у дітей критичного мислення. Уміння визначати мету та аудиторію, кому призначений той чи інший медіа текст, є складовою захисту людини від сприймання зайвої</p>				

			та в групі, ураховує мету й аудиторію	
		<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чим електронний дитячий журнал відрізняється від паперового? 2. Чи можна відвідати музей, не виходячи з дому? 3. Що таке віртуальна екскурсія? 4. Чим комп'ютерна гра відрізняється від кіно? 5. Які свої таланти можна відкрити завдяки телевізійним програмам? 6. Чим привабливі телевізійні шоу? 7. Коли можна довіряти почутому або побаченому? <p>У другому півріччі навчання у 3-му класі увага учнів повертається до інтернет-ресурсів для дітей (зокрема сайтів дитячих журналів). Учні використовують наявні знання про сайт (заголовок, головна сторінка, колонтитул) у роботі з інтернет-ресурсами для дітей. Учням пропонується знайомство з різноманітними віртуальними музеями та участь в онлайн-екскурсіях. Продовжується робота з визначення цільової аудиторії різних медіапродуктів (кінофільми, мультфільми, рекламні ролики, комп'ютерні ігри, телевізійні програми тощо). Також учні обговорюють деякі відомі комп'ютерні ігри, створені на основі відомих літературних творів, кінофільмів або мультфільмів (Гарі Поттера, Володар перстнів, Шерлок Холмс тощо). Важливим напрямком роботи є визначення фактів та суджень у медіатекстах, перевірка достовірності інформації, виявлення прихованої інформації в рекламних текстах. Обговорюється, що таке маніпуляція в спілкуванні та які є прості прийоми маніпуляції в медіа (приховування інформації, часткове перекручування інформації тощо), як навчитися запобігати маніпуляції. Учні вдосконалюються в створенні простих медіа текстів (світлин, рекламних листівок тощо).</p>		
		<p>Опис діяльності</p> <p>Перегляд і обговорення світлин, мультфільму, рекламного ролику. Створення візуального простого медіапродукту (листівка з вітанням або листівка з запрошенням, постер тощо). Створення аудіозапису. Участь у віртуальній екскурсії. Участь у комп'ютерній грі. Відвідування дитячого сайту.</p>		
			Код	Очікувані результати
			4 МОВ 4-1.4-1	визначає мету простого медіатексту (усна реклама, аудіокнига, мультфільм, комп'ютерна гра), пояснює, кому він адресований
			4 МОВ 4-1.4-4	- розрізняє факти й судження в простому медіатексті, виокремлює цікаву для себе інформацію
			4 МОВ 4-2.4-1	- описує враження від змісту і форми
				Інструмент оцінювання
				Спостереження
				Спостереження
				Спостереження

			медіатексту	
		4 МОВ 4-1.7-1	<i>створює</i> прості аудіальні медіапродукти (презентує роботу групи, робить оголошення зі сцени, повідомляє новини через гучномовець тощо) самостійно та в групі	Спостереження
		4 МОВ 4-1.7-2	<i>створює</i> прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) самостійно та в групі, ураховує мету й аудиторію	Спостереження
<p>Назва змістової лінії або тема: ДОСЛІДЖУЄМО МОВЛЕННЯ</p> <p>Короткий опис: Змістова лінія в програмі представлена паралельними напрямками роботи: 1) аналіз мовних явищ; 2) робота з усвідомлення особливостей власного мовлення; 3) робота з усвідомлення особливостей мови художнього твору. Програма будується як система проблемних блоків, у кожному з яких представлені проблемні питання до усіх напрямків роботи. Набір очікуваних результатів у блоках не повторюється, хоча окремі результати можуть повторюватися. Досягнення очікуваних результатів забезпечується конструюванням нового знання в ході пошуку відповідей на проблемні питання і здійсненням різних видів діяльності з опорою на нове знання.</p>				
		Проблемні питання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чому українська мова визнається милозвучною? 2. Для чого словам-назвам різні форми? 3. Чи всім словам потрібно закінчення? 4. Скільки спільнокореневих слів може утворитися від одного кореня? 5. Звідки взялися значення слів у тлумачному словнику? <p>На першому - другому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, створюються умови для виявлення учнями меж своїх знань щодо мовних явищ і відновлення тих умінь з аналізу мовних явищ, які вони опанували за попередній період навчання (1 – 2 клас). Йдеться про такі вміння, як визначення основи та закінчення в слові, визначення кореня та добір спільнокореневих слів; тлумачення лексичного значення слова; добір синонімів та антонімів; зміна слів-назв предметів за числами та відмінками; зміна слів-назв ознак предметів за числами, відмінками та родами; визначення звукового складу слів з метою порівняння. Обговорення фонетичних аспектів української мови можна спрямувати на питання милозвучності мови, яка забезпечується передусім гучністю у таких її проявах, як виразна повнозвучна вимова голосних і приголосних та порівняно невелика кількість збігів кількох приголосних. На даному етапі важливо пригадати співвідношення звуків та букв на письмі (правила графіки), а також узагальнити досвід учнів на попередньому етапі навчання з виявлення написань, коли необхідно звертатися до орфографічного словника. Також увага учнів повертається до основних орфоепічних норм (вимова дзвінких приголосних в кінці слова; вимова дзвінких приголосних перед наступними</p>	

		<p>глухими приголосними). Для того, щоб в учнів розвивався пізнавальний інтерес до дослідження власного мовлення (як усного, так і писемного) необхідно: 1) мотивувати учнів до дослідження, пропонуючи їм завдання на порівняння мовних явищ у різних мовах або особливостей вимови слів різними мовцями тощо; перевірку тієї чи іншої гіпотези шляхом експерименту; 2) сприяти тому, щоб учні звертали увагу на мовлення персонажів художніх творів та співвідносили з власним мовленням; 3) ініціювати учнів здійснювати самоконтроль та самооцінку щодо власного мовлення (дотримання норм орфоєпії, улюблена лексика, особливості граматики); 4) сприяти позитивному налаштуванню учнів на спостереження за власним мовленням.</p>									
		<p>Опис діяльності Звуковий аналіз слова. Визначення наголосу в слові. Ігри зі словами (утворення слів, відгадування за лексичним значенням тощо). Добір рими. Перетворення групи слів у речення. Поширення речення. Мовленнєвий експеримент (наприклад, речення без слів-помічників; зсув наголосу в слові). Визначення складів у слові. Побудова складової схеми слова. Визначення кількості слів у реченні. Побудова схеми речення. Добір синонімів. Добір антонімів. Тлумачення лексичного значення слова. Визначення основи та закінчення. Визначення кореня. Добір спільнокореневих слів. Робота з тлумачним словником. Спостереження за мовою художнього твору (рима, ритм).</p>									
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Код</th> <th>Очікувані результати</th> <th>Інструмент оцінювання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4 МОВ 5-4.1-3</td> <td>удосконалює свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо)</td> <td>Спостереження</td> </tr> <tr> <td>4 МОВ 5-4.1-7</td> <td>доречно використовує у власних висловленнях слова з переносним значенням, синоніми, антоніми, багатозначні слова й пояснює таке слововживання</td> <td>Спостереження</td> </tr> </tbody> </table>	Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання	4 МОВ 5-4.1-3	удосконалює свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо)	Спостереження	4 МОВ 5-4.1-7	доречно використовує у власних висловленнях слова з переносним значенням, синоніми, антоніми, багатозначні слова й пояснює таке слововживання	Спостереження
Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання									
4 МОВ 5-4.1-3	удосконалює свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо)	Спостереження									
4 МОВ 5-4.1-7	доречно використовує у власних висловленнях слова з переносним значенням, синоніми, антоніми, багатозначні слова й пояснює таке слововживання	Спостереження									
		<p>Проблемні питання 1. Чи завжди заміна звуку руйнує слово? 2. Чи було би добре, якби всі слова писалися по слуху? 3. Чи може той самий корінь писатися по-різному?</p> <p>На третьому - восьмому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, учням пропонується розпочати дослідження наявності чергувань в коренях (позиційні чергування, історичні чергування) та виявити, чи всі чергування звуків відображаються на письмі. Вони знайомляться з історичним чергуванням приголосних звуків [г] // [ж], [к] // [ч], [х] // [ш], що трапляється в коренях споріднених слів, та [г] // [з'], [к] // [ц'], [х] // [с'], що трапляється у формах слова.</p>									

	<p>Також учні виявляють чергування голосних звуків: [o] // [i], [e] // [i]. Учні відкривають наявність в запису слова орфограм, пов'язаних з позиційним чергуванням звуків в слові (ненаголошені Е,И). Нове знання про орфограму як місце в буквеному записі, де не можна букву обирати по слуху, фіксується в умовний спосіб рисою (наприклад, в_есна). Продовжується робота з протиставлення форм слова та спільнокореневих слів. Увага приділяється відмінковим формам слів-назв предметів. Для утворення відмінкових форм учні використовують опорні слова (<i>є, немає, радий, бачу, задоволений, міститься на</i>), а також вправляються в утворенні форми кличного відмінка. Відбувається знайомство з назвами відмінків. Уводиться уявлення про початкову форму слова (називний відмінок, однина) для слів-назв предметів, якою вони представлені в словнику. Також учні відкривають три форми часу (минулий, теперішній, майбутній) у слів-назв дій. Продовжується робота зі спостережень за мовленням персонажів художніх творів та власним мовленням .</p>				
		<p>Опис діяльності Звуковий аналіз слова. Ігри зі словами (наголос, рима, лексичне значення тощо). Мовленнєвий експеримент (наприклад, форми слова або споріднені слова без прояву історичного чергування). Добір рими. Поширення речень. Спостереження за мовленням персонажів під час перегляду мультфільму або читання художнього твору. Утворення відмінкових форм. Утворення форм часу. Спостереження за мовою художнього твору (рима, ритм). Добір синонімів. Добір антонімів. Тлумачення лексичного значення слова. Добір спільнокореневих слів. Робота з тлумачним словником. Визначення основи та закінчення. Визначення кореня. Визначення в слові орфограм, пов'язаних з позиційним чергуванням звуків (письмо з рисками).</p>			
			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 5-4.1-3	<i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо)	Спостереження
			4 МОВ 5-4.1-7	<i>доречно використовує</i> у власних висловленнях слова з переносним значенням, синоніми, антоніми, багатозначні слова й пояснює таке слововживання	Спостереження
			4 МОВ 5-4.2-1	<i>створює</i> ігри зі словами на основі запропонованих	Спостереження
	<p>Проблемні питання 1. Як перетворити слабку позицію голосного звука на сильну? 2. Як утворюються нові споріднені слова? 3. Як іншомовні слова перетворюються на слова української мови?</p>				

4. Чи може в слові бути декілька суфіксів??

5. Чи є серед слів хамелеони?

6. Як визначити рід у словах-назвах предметів?

7. Для чого словам-назвам ознак та назвам дій змінюватися за родами?

На **дев'ятому – шістнадцятому** тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблеми питання, учні продовжують досліджувати позиційні чергування звуків у коренях (неможливість появи шиплячих звуків перед свистячими звуками, наприклад, до[шк]а, але на до[с'ц']і) і розширюють своє уявлення про орфограму слабкої позиції звука. Також учні вдосконалюються в перевірці орфограм добором спорідненого слова або іншою формою того самого слова. У ході роботи з коренем слова в третьому класі на цьому етапі вчитель розв'язує низку методичних завдань. Він вчить учнів:

- визначати в словоформах та споріднених словах історичні чергування голосних та приголосних звуків;
- правильно утворювати і використовувати в мовленні словоформи та споріднені слова з урахуванням історичного чергування голосних та приголосних звуків;
- визначати корінь у споріднених словах з урахуванням історичних чергувань звуків;
- записувати слова, перевіряючи орфограми в корені слів усіма відомими способами (за орфографічним словником; зміною форми слова або добором споріднених слів, за правилом).

Розширюється уявлення учнів про склад слова. Учні в ході дослідження змін, які відбуваються в лексичному значенні слова під час утворення споріднених слів, відкривають функцію суфіксів та префіксів та знайомляться з найпоширенішими з них. Увага приділяється правопису префіксів *пре-/при-* та суфіксів *-ник-*, *-ен-*, у яких трапляється орфограма слабкої позиції. Розширюється уявлення учнів про використання розділових знаків в реченні (кома перед словами-помічниками *а, але*). Продовжується робота зі спостережень за мовленням персонажів художніх творів та власним мовленням. Також учні вдосконалюються в роботі з відмінковими формами, вчать визначати значення роду в словах-назвах предметів з опорою на заміну слова-назви словами *він, вона, воно*, які не називають предмет, а вказують на нього. Увага учнів привертається до того, що слова-назви дії в минулому часі мають форми роду. Продовжується робота з аналізу лексичного значення слова (добір синонімів, антонімів, робота з багатозначними словами).

Опис діяльності

Звуковий аналіз слова. Ігри зі словами (наголос, рима, лексичне значення тощо). Добір рими. Поширення речень. Спостереження за мовленням персонажів під час перегляду мультфільму або читання художнього твору. Утворення відмінкових форм. Утворення форм часу. Спостереження за мовою художнього твору (рима, ритм). Добір синонімів. Добір антонімів. Тлумачення лексичного значення слова. Добір спільнокореневих слів. Робота з тлумачним словником. Визначення основи та закінчення. Визначення кореня, префіксів, суфіксів. Визначення в слові орфограм, пов'язаних з позиційним чергуванням звуків (письмо з рисками).

Код

Очікувані результати

Інструмент оцінювання

4 МОВ 5-4.1-1

з'ясовує будову слова;
утворює нові слова,
пояснює роль закінчень,
значення префіксів і
суфіксів для правильного

Спостереження

				вживання слів усно та на письмі	
			4 МОВ 5-4.1-2	<i>перевіряє</i> орфограми доречним способом (за орфографічним словником; зміною форми слова або добором споріднених слів, за правилом) у процесі письма та пояснює свій вибір	Спостереження
			4 МОВ 5-4.1-3	<i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо)	Спостереження
			4 МОВ 5-4.2-2	<i>творють</i> власні художні тексти (усмішки, вірші, казки, оповідання тощо) на основі відомих	Спостереження
			<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чому приголосні звуки такі примхливі? 2. Для чого словам-назвам дій неозначена форма? 3. Що змушує слова-назви дій змінюватися за особами? 4. Чи може трапитися орфограма слабкої позиції в закінченні слова? 5. Як перевірити орфограму слабкої позиції в закінченні? <p>На сімнадцятому - двадцять шостому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблемні питання, учні продовжують відкривати прояви позиційного чергування приголосних звуків як у корені слова, так і в інших частинах основи слова (приголосний звук [х] перед наступним глухим звуком, дзвінкий (крім сонорних) перед дзвінким приголосним; неможливість появи свистячих звуків перед шиплячими звуками, наприклад, вимова префіксу <i>без-</i> перед коренем, який починається з шиплячого приголосного <i>безжурний, безшумний</i>) і далі вдосконалюються власні вміння знаходити орфограму слабкої позиції звука та робити вибір букви на її позначення. Приділяється увага правопису префіксів <i>з-/с-, роз-, без-</i>, а також суфіксів <i>-ськ-, -зьк-, -цьк-</i>. Узагальнюються знання про форми слів-назв предметів (зміна за відмінками та числами, форми роду). Розширюється уявлення учнів про форми слів-назв ознак (зміна за відмінками, числами та родами). Учні знайомляться з початковою формою слів-назв ознак (називний відмінок, одинина, чоловічий рід) та слів-назв дій (неозначена форма). Учні відкривають для себе особові форми слів-назв дій та орфограму слабкої позиції в особових закінченнях. Продовжується робота зі спостережень за мовленням персонажів художніх творів та власним мовленням, робота з аналізу лексичного значення слова (добір синонімів, антонімів, робота з багатозначними словами).</p>		

		Опис діяльності Звуковий аналіз слова. Спостереження за мовленням персонажів під час перегляду мультфільму або читання художнього твору. Спостереження за мовою художнього твору (рима, ритм). Добір синонімів. Добір антонімів. Тлумачення лексичного значення слова. Визначення складу слова. Добір спільнокореневих слів. Утворення споріднених слів на основі схеми словотворчого ланцюжка. Робота з тлумачним словником.			
			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 5-4.1-1	<i>з'ясовує</i> будову слова; утворює нові слова, пояснює роль закінчень, значення префіксів і суфіксів для правильного вживання слів усно та на письмі	Спостереження
			4 МОВ 5-4.1-2	<i>перевіряє</i> орфограми доречним способом (за орфографічним словником; зміною форми слова або добором споріднених слів, за правилом) у процесі письма та пояснює свій вибір	Спостереження
			4 МОВ 5-4.1-3	<i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо)	Спостереження
			4 МОВ 5-4.1-7	<i>доречно використовує</i> у власних висловленнях слова з переносним значенням, синоніми, антоніми, багатозначні слова й пояснює таке слововживання	Спостереження
		Проблемні питання 1. Як навчитися писати без помилок? 2. Чи можна позичити м'якість? 3. Звідки прилітають крилаті вислови? На двадцять сьомому – тридцять п'ятому тижнях навчання в 3-му класі, на яких розв'язуються визначені проблеми питання, учні узагальнюють свої знання про позиційне та історичне чергування голосних та приголосних звуків у різних частинах слова. Приділяється увага правопису особових закінчень, а також позначенню			

	<p>м'якості приголосного звука в позиції перед м'яким приголосним. Відбувається систематизація знань та умінь в роботі з орфограмами слабких позицій. У роботі з аналізу лексичного значення увага приділяється фразеологізмам. Учні відкривають серед фразеологізмів такі, які можна назвати синонімами, а також такі, які можна назвати антонімами. Робота з фразеологізмами дозволяє протиставити власне українські слова та слова, запозичені з інших мов. Учні знайомляться з фразеологічним словником.</p>		
		<p>Опис діяльності Звуковий аналіз слова. Ігри зі словами (наголос, рима, лексичне значення тощо). Добір рими. Поширення речень. Спостереження за мовленням персонажів під час перегляду мультфільму або читання художнього твору. Утворення відмінкових форм. Утворення форм часу. Спостереження за мовою художнього твору (рима, ритм). Добір синонімів. Добір антонімів Тлумачення лексичного значення слова. Добір спільнокореневих слів. Робота з тлумачним словником. Визначення складу слова. Утворення споріднених слів на основі схеми словотворчого ланцюжка. Визначення в слові орфограм, пов'язаних з позиційним чергуванням звуків (письмо з рисками). Робота з фразеологічним словником.</p>	
			<p>Код Очікувані результати Інструмент оцінювання</p>
			<p>4 МОВ 5-4.1-1 <i>з'ясовує</i> будову слова; утворює нові слова, пояснює роль закінчень, значення префіксів і суфіксів для правильного вживання слів усно та на письмі</p>
			<p>4 МОВ 5-4.1-2 <i>перевіряє</i> орфограми доречним способом (за орфографічним словником; зміною форми слова або добором споріднених слів, за правилом) у процесі письма та пояснює свій вибір</p>
			<p>4 МОВ 5-4.1-3 <i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо)</p>
			<p>2 МОВ 5-4.2-3 <i>експериментує</i> із власними текстами, стилізує їх, наприклад, трансформуючи</p>

			речення, додаючи епітети, порівняння тощо		
			<p>Назва змістової лінії або тема: ТЕАТРАЛІЗУЄМО</p> <p>Короткий опис: Змістова лінія реалізується через сценічну творчість учнів, яка розвиває здатність дитини до імпровізації і спрямована на: 1) удосконалення володіння українською мовою; 2) усвідомлення різних комунікативних стратегій (словесні й несловесні засоби спілкування); 3) творчість (створення образу засобами експресії). Змістова лінія "Театралізуємо» в програмі представлена проблемними блоками, у кожному з блоків запропоновані проблемні питання та набір очікуваних результатів. Досягнення очікуваних результатів забезпечується конструюванням нового знання в ході пошуку відповідей на проблемні питання і здійсненням різних видів діяльності з опорою на нове знання.</p>		
			<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скільки різних вистав можна створити на основі однієї притчі? 2. Що треба знати про тон голосу, щоб не ображати інших? 3. Як актори зображують настрій та емоції персонажів? 5. Як стати актором? 5. Як написати сценарій? <p>У першому півріччі навчання в 3-му класі, коли розв'язуються визначені проблемні питання, важливо забезпечити умови для мотивації учнів щодо подальшого розгортання сценічної творчості. В учнів можуть бути різні мотиви: ігрові мотиви (наприклад, змагання в спостережливості, задоволення від емоцій, виявлених в ролі того чи іншого персонажу); мотиви творчої діяльності (створення образу); навчальні мотиви (наприклад, виявлення зв'язку між мовленням та несловесною поведінкою); соціальні мотиви (взаємодія з однолітками). Учитель має враховувати це розмаїття мотивів, яке спонукає дітей до сценічної творчості, і шукати найбільш впливові для того чи іншого учня/учениці. Саме «акторський» досвід, який дитина набуває під час драматичної імпровізації з іншими виконавцями на задану тему забезпечує розвиток у дитини емоційного інтелекту, креативності, самосвідомості й самоефективності, уміння мобілізувати інших, ініціативність, уміння долати бар'єри, пов'язані з неоднозначністю, невизначеністю та ризиками, уміння співпрацювати з іншими особами. На даному етапі навчання учні продовжують вправлятися в <i>імпровізації</i>, використовуючи голос і мову тіла (міміку, жести, поставу, рухи) для виконання запропонованої/ обраної ролі. Але тепер, на відміну від попереднього етапу навчання, учням пропонується шукати і <i>надавати варіанти</i> несловесних засобів (міміку, жести, поставу, рухи) і пояснювати, чому обраний один із них.</p>		
			<p>Опис діяльності</p> <p>Створення пантоміми. Імпровізація з репліками в грі-драматизації. Гра-драматизація на основі уривка з літературного твору. Обговорення драматизації з позиції глядача. Пошук (створення) театрального реквізиту.</p>		
			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 6-2.7-2	<i>імпровізує,</i> використовуючи голос і мову тіла (міміку, жести, поставу, рухи) для	Спостереження

				виконання запропонованої/ обраної ролі , <i>надає варіанти</i> несловесних засобів (міміку, жести, поставу, рухи) і пояснює, чому обраний один із них	
			4 МОВ 6-2.3-1	<i>обговорює</i> враження від драматизації, зосереджуючи увагу на тому, як словесні і несловесні засоби доповнюють один одного для зображення емоційного стану персонажа, його намірів	Спостереження
			4 МОВ 6-4.2-1	- <i>описує</i> характерні риси мовлення персонажа п'єси після перегляду вистави (повторювані слова, швидкість, гучність тощо)	Спостереження
		<p>Проблемні питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кого легше зобразити: людину чи тварину? 2. Чи може один актор у виставі виконувати декілька ролей? 3. Чого можна навчитися, граючи у виставі злодія чи злодійку? 4. Як стати режисером? <p>У другому півріччі навчання в 3-му класі, коли розв'язуються визначені проблемні питання, учні продовжують набути «акторський» досвід, але більше уваги приділяється впливу режисера на створення актором образу. На даному етапі навчання учні продовжують вправлятися в імпровізації, використовуючи голос і мову тіла (міміку, жести, поставу, рухи) для виконання запропонованої/ обраної ролі. Важливим на даному етапі є експериментування з невластивою для учні/учениці поведінкою. Обговорення того, що заважало виконувати ту чи іншу роль, у чому полягає відмінність між виконавцем/виконавицею та його/її роллю є важливим кроком в становленні уміння регулювати власну поведінку, керувати власними емоціями. Учні в ході обговорення ігор-драматизацій уже не лише намагаються схарактеризувати, чи доповнюють словесні і несловесні засоби один одного для зображення емоційного стану персонажа, його намірів, а й вчаться встановлювати зв'язок між характерними рисами мовлення персонажа та реакцією співрозмовника. Учителю пропонує учням не лише ділитися усними відгуками на міні-вистави, а й створити класний паперовий або електронний альманах, у якому висвітлювати щотижневі театральні доробки.</p>			
			Опис діяльності	Створення пантоміми. Імпровізація з репліками в грі-драматизації. Гра-драматизація на основі уривка з літературного твору. Створення сценарію. Обговорення драматизації з позиції глядача. Пошук (створення) театрального реквізиту.	

			Код	Очікувані результати	Інструмент оцінювання
			4 МОВ 6-2.7-2	<i>імпровізує, використовуючи голос і мову тіла (міміку, жести, поставу, рухи) для виконання запропонованої/ обраної ролі, надає варіанти несловесних засобів (міміку, жести, поставу, рухи) і пояснює, чому обраний один із них</i>	Спостереження
			4 МОВ 6-2.3-1	<i>обговорює враження від драматизації, зосереджуючи увагу на тому, як словесні і несловесні засоби доповнюють один одного для зображення емоційного стану персонажа, його намірів</i>	Спостереження
			4 МОВ 6 – 3.1-1	<i>- передає своє враження від побаченої вистави у письмових відгуках (наприклад, запис у щоденнику вражень або в класному альманаху)</i>	Спостереження
			4 МОВ 6-4.2-1	<i>- описує характерні риси мовлення персонажа п'єси після перегляду вистави (повторювані слова, швидкість, гучність тощо)</i>	Спостереження
			4 МОВ 6-4.2-2	<i>- установлює зв'язок між характерними рисами мовлення персонажа п'єси та реакцією його співрозмовника</i>	Спостереження